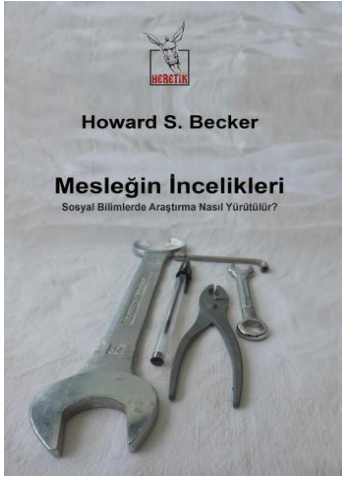

KİTAP İNCELEMESİ

Mesleğin İncelikleri: Sosyal Bilimlerde Araştırma Nasıl Yürütülür?

Gökçe UZGÖREN*

Yazar: Howard S. Becker,
Mesleğin İncelikleri: Sosyal Bilimlerde Araştırma Nasıl Yürütülür?, (çev.) Baran Öztürk, Gökçe Metin, Hatice Esra Mescioğlu, Levent Ünsaldı, Şerife Geniş,
Ankara: Heretik Yayınları, 2015, 347 s.
ISBN: 978-605-84466-0-1

Kitabın büyük bir bölümü, özellikle sanat ve müzik sosyolojisi alanında çalışmalar yapan sosyolog Howard S. Becker'ın hocalık deneyimi sırasında öğrencilerinin çalışmalarında karşılaştıkları sorunlara tanıklık ederken, söz konusu sorunlara dair geliştirilebilecek çözüm önerileri ve yöntemlerine dair tuttuğu kayıtlardan oluşuyor. Kitapta dikkati çeken ilk şey ise, kitabın isminin Türkçe'ye "Mesleğin İncelikleri: Sosyal

---

Kitap İncelemesi / Book Review

Geliş / Received: 23.03.2021 **Kabul / Accepted:** 30.03.2021

* Arş. Gör., İstanbul Gelişim Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü, İstanbul, Türkiye, E-posta: uzgorengokce@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-4680-6187>

Bilimlerde Araştırma **Nasıl Yürütülür?** olarak çevrilmesine karşın, kitabın orijinal isminin "Tricks of the Trade: **How to Think** About Your Research While You're Doing It?" olması. Nitekim Becker da kitabın önsözünde bu kitap ile "bir araştırmada **nasıl düşünülür?**" sorusuna kendi deneyimlerinden elde ettiği malzemeler ile cevap aradığını belirtiyor (Becker, 2015: 17). Bu noktada Becker'ın bu kitabı, sosyal bilimler kapsamında bir araştırma yaparken önümüze çıkan en büyük engellerin pratikte uygulanan yöntemlerden ziyade düşünsel yöntemler konusunda karşımıza çıktığı gerçeği ile yüzleşmemizi sağlıyor. Kitabın içeriğine gelecek olursak, eser; "İncelikler", "İmgelemler", "Örneklem", "Kavramlar" ve "Mantık" olmak üzere 5 bölümden oluşuyor.

Birinci Bölüm: İncelikler

Bu bölümde yazar sosyal bilimler çalışmalarında karşılaşılan farklı sorunlara çözüm niteliğinde bazı "İncelikler" önermekte. Becker'a göre en büyük sorun, araştırmaların adım adım ilerlenmesi gereken tek düze lineer bir yol olarak ele alınması. Yazar araştırmacıların genel olarak araştırmalarında sırası ile uyguladıkları dört adımdan oluşan bir hat üzerinde ilerlediklerini ifade ediyor. Bunlar:

- I. Üzerinde çalışılacak şeyle ilgili çeşitli imgelerin belirlenmesi
- II. Bu imgelerin temel alınarak esasen ne üzerine çalışılacağıyla ve örnek vakaların nasıl seçileceğiyle (diğer bir deyişle örneklemin nasıl oluşturulacağıyla) ilgili fikirlerin geliştirilmesi
- III. Üzerinde çalışılacak örneklerin seçilip bunlar üzerinde çalışılması, analizlerde kullanılacak kavramların geliştirilmesi
- IV. Geliştirilen kavramların örnekleme uyarlanması konusunda¹ mantığın kullanılması

Çoğu araştırmacının bu dört adımı sırası ile izleyerek araştırma yürütmesinin, araştırma yöntemleri üzerine yazılan birçok kitapta bu dört adımın doğru yol olarak

---

¹ Becker, "kavramların vakalara uyarlanması" sorununu kitabın 4. bölümünün (bkz. Kavramlar) "Vakanın Kavramı Tanımlamasına İzin Verin" alt başlığı altında detaylı olarak inceleyerek, kavramın vakayı değil, vakanın kavramı tanımlamasının araştırmadaki faydaları üzerine açıklamalarda bulunmuştur. Bu konu çalışmanın ilerleyen bölümlerinde detaylandırılacaktır (bkz. "Dördüncü Bölüm: Kavramlar" başlığı).

nitelendirilmesi nedeniyle çok doğal olduğunu vurgulayan Becker, bu ön kabulün aslen çok yanlış araştırmalara yol açtığını belirtmektedir. Becker'a göre yukarıda sözü geçen dört adım her çalışmaya içkin adımlardır ancak, bir araştırmada önemli olan bu adımların sırası ile takip edilmesinden ziyade, araştırma süreci boyunca farklı adımlar arasındaki "gidip gelmeler" ile farklı düzlemlerin birbirlerini farklı açılardan etkilemesi ve beslemesidir. Dolayısıyla Becker'a göre araştırma sürecini bu denli düzenli, mantıklı, karmaşıklık içermeyen bir süreç olarak tanımlamak yapılacak en büyük yanlışlardan biridir. Bu bağlamda kitapta Becker esasen, tek düze ve sırası ile takip edilen adımlara karşı; araştırmanın elde edilen yeni bilgilere paralel olarak sürekli olarak yeniden şekillenmesini sağlayan ve "incelikler" olarak tanımladığı yeni yöntemler geliştirilmesini savunmaktadır. Bu sayede çalışmada kullanacağımız imgelemler, kavramlar ve mantığının belirlenme aşamaları sürekli olarak yeniden kurgulanarak değişecek ve bu da gerçekliğe en yakın bilgiye erişmemizi kolaylaştıracaktır.

İkinci Bölüm: İmgelemler

"Gerçek bilginin olmadığı noktada imgelemimiz devreye girer."

(Becker, 2015: 45)

Becker bu bölümde Chicago Üniversitesi'ndeki hocalarından biri olan Herbert Blumer'in (1969) öğrettiği metotlardan biri ile yola çıkıyor. Tüm derslerinde sosyologların üzerinde çalıştıkları olgulara yaklaşırken yararlandıkları temel imgelemlere dikkat çeken Blumer'e göre yapılan hiçbir bilimsel çalışma, araştırmacının görgül dünya üzerine sahip olduğu imgelemlerden bağımsız düşünülemez. Bu imgelemler çalışmaları yönlendirir ve biçimlendirir. Bir çalışmanın her aşamasını etkilediği düşünülen bu imgelemlerin ise araştırma esnasında görmezden gelinmesi Blumer'a göre yapılabilecek en büyük yanlışlardan biridir. Çünkü bu imgelemlerin oluşma biçimi, kapsamı, bu imgelemlere çalışmamızda biçtiğimiz rol çalışmanın ortaya koyduğu sonuçları birçok açıdan etkilemektedir.

Becker da bu bölümde, sosyal bilimcilerin kullandıkları imgeleri ele alarak, bunların nereden geldiğini incelemiş ve bu imgeleri geliştirmek için özel incelikler sunmaya çalışmıştır. Becker'a göre araştırmacılar ilk elden bir tecrübeye sahip olmasa da çalışma alanının bir ön okumasını yapabilmek için sahip olduğu düşünce ve imgeleri devreye sokarak araştırma yapacağı alan ile ilgili istemsiz olarak bir imgelem

kurar. Çoğunlukla klişe imgelerin etkisini gördüğümüz bu imgelemler araştırmacıyı "bilmediğini bildiğini sanma" yanılsamasına sürükler. Bunun altyapısını ise daha önce sahip olduğumuz tecrübeler ve kendi anlam dünyamıza dayanarak, edindiğimiz sınırlı veriler neticesinde genellemeler ve çıkarımlar yapmamız ve bir gerçeklik kurgusu yaratmamız oluşturur. Blumer'a göre (2015: 43) çalışma alanına dair bu şekilde kanaat getirilen düşünceler çalışma alanına dair gerçek bilgiler değil, birkaç veriden ve toplumsal deneyimlerin araştırmacıya sunduğu klişeler stokundan yola çıkarak araştırmacının hayal gücü ile oluşturduğu bir imgelemdir.

Dolayısıyla Becker, hayal gücü geniş sosyal bilimcilerin birkaç imgelemden yola çıkarak birçok yol kat edebileceğini ancak bu yolların gerçeklikten epey uzak olacağına dikkat çekmektedir. Becker'a göre sosyal bilimci iddiasında olan araştırmacılar imgelemlere yaslanarak araştırma yapmaktan, gerçek bilgiye dair tahminler yürütmekten kaçınmalı ve toplumsal kalıpların oluşturduğu imgelemlerin doğru olabilecekleri kadar yanlış olabilecekleri ihtimalini de düşünmelidirler.

Becker'in üzerinde durduğu bir diğer konu ise çeşitli anlam ve etkenlerin toplumsal aktörlere atfedilmesidir. Ona göre kendisinin de içinde bulunduğu sosyal bilimciler, davranışlarını çözümledikleri insanlara açık ya da örtük olarak her zaman için belli bir bakış açısı, bir perspektif atfederler. Becker bu noktada, insanların gerçekleştirdikleri eylemler üzerine neler düşündüklerini, yaşamlarındaki nesnelere, insanları ve olayları nasıl yorumlayıp tecrübe ettiklerini kusursuz olmasa da başarılı bir şekilde kavrayabileceğimizi ancak asıl meselenin nesnelere ve olaylara anlam attedikleri "koşulların" bilgisine yaklaşmak olduğunu ifade etmektedir. Biz araştırmacılar olarak bu koşulların bilgisine ne denli yaklaşabilirsek attedikleri anlamlara dair açıklamalarımız da o denli doğru olacaktır (Becker, 2015: 45). Dolayısıyla Becker'ın bu bölümde üzerinde en çok durduğu incelik, insanların nesne ve olaylara attedikleri anlamlar konusunda doğru bilgiye erişmek için kendi imgelemimizin sınırlarından kurtulmak ve onların içindeki buldukları ilişkiler ağına odaklanmaktır. Bu ise onlarla ilgili birinci elden bir şeyler bilmek, dolayısıyla "dışarı çıkmak"tan ve kendi gündelik tecrübelerimizin sınırlarını aşmaktan geçmektedir.

Bunun yanısıra bu bölümde bilimsel hikâyeler² oluşturulurken karşımıza çıkan iki problemden söz edilmekte. Birincisi, hikâyelerin "iş görmesi" ve "anamlı" olarak nitelendirilmek zorunda hissedilmesi. Yani "hikâyeyi oluşturan her adım birbirini öyle takip etmeli ki, sona gelindiğinde <<işte bunun tam da böyle bitmesi gerekirdi>> denilebilsin" kaygısının yaşanması. Ancak, bu kaygılar ile oluşturulan hikâyeler olgunun bütününe bakıldığında çok da mantıklı ve düzenli ilerleyen bir akışa sahip olmayan çeşitli gerçeklikleri görmezden gelmemize yol açmaktadır. İkinci problem ise hikâyenin ulaşılan vakalarla uyumlu olması gerektiğine dair yanısamadır. Bu uyumu yakalayabilmek için araştırmacılar, elde ettikleri bilgiler ile doğrulayamadıkları hiçbir hikâyeyi kabul etmezler. Dolayısıyla elde ettikleri verilerin yalnızca hikâye ile örtüşen bölümlerini kullanır, örtüşmeyen bölümlerini ise yok sayarlar. Bu ise okuyucuya sırf mantıklı ve tutarlı bir hikâye sunabilmek için birçok bilginin yok sayıldığı anlamına gelir. Bu gibi durumlarda mesleki bilgilerimiz ve mesleğin bize verdiği imgelemler de bazen bizi gerçek bilgiyi ortaya çıkarmaktan çok düzenli bir hikâye sunmaya iter. Bu düzenli hikâyeye ve aynı konudaki benzer çalışmalara uyum sağlayan vakaları aktarırken; mevcut hikâyeler ile çelişmeyen, yalnızca "zaten bilinen hikâyelerin" bir başka yönüne odaklanan yeni hikâyeler ortaya koyarak kendi içimizi rahatlatırız. Becker'ın burada Khun felsefesine önemli ölçüde atıfta bulunduğunu görüyoruz. Kuhn'a göre mevcut paradigma belli bir toplum tarafından kabul edilen varsayımlar dizisidir. Normal bilim döneminde sadece bu paradigmayı olumlayan düşünceler kabul görür. Mevcut paradigma gözlemlenen olguya yeterli açıklamayı getiremediğinde yıkılır (Kuhn, 1995). Bu açıklama süreci araştırmacının kavramları ile gerçekleştirdiğinden, hakkında fikir sahibi olduğumuz ve söyleyecek bir şeyimizin olduğu şeyleri görürken, üzerine söyleyecek bir şeyimiz olmadığı şeyleri araştırma kapsamı dışında bırakırız.

Becker araştırma sürecinde bizi sınırlayan bu sorunlara karşı çözüm niteliğinde çeşitli incelikler sunmaktadır. Boş hipotez inceliği olarak sunduğu incelik, araştırmacının doğru olmadığını düşündüğü bir hipotez öne sürüp bunu çürüterek, bu hipotez dışındaki bir hipotezin doğru olduğunu kanıtlaması sürecidir. Aslında araştırmacı zaten doğru olmadığını bildiği bir hipotezin yanlışlığını, araştırmayı odaklamak ve asıl doğru hipoteze ulaşmanın başka bir yolunu bulmak için kanıtlar. Bu noktada Becker boş

---

² Becker "bilimsel hikâye" kavramını "bir şeyin geçmişte, şimdi ve gelecekte nasıl vuku bulduğu ve bulacağıyla ilgili bir anlatı" olarak ele almaktadır.

hipotezi (2015: 60) "doğru olmadığını düşündüğümüz ve kendisini olumsuzlayan unsuru izleyerek doğruyu yakalayacağımıza inandığımız için elde tuttuğumuz hipotezler" olarak tanımlar.

Becker bir durumun bilimsel anlamda yeterli bir analizini, konu ile ilgili tüm olasılıkları bütüncül bir şekilde ele alarak gerçekleştirebileceğimizi düşünmektedir. Ona göre gerçekleşme ihtimali düşük olan olasılıkları da dikkate almak gerekmektedir. Bunun yanında yazar, olayların birbirleriyle sürdürdükleri bağımlılık ilişkilerini belirlemci neden-sonuç ilişkileri üzerinden okumak yerine olumsuzluklar (contingency) olarak düşünmenin, olayların gerçekleşme nedenlerini incelerken daha geniş bir ihtimaller yelpazesi sunacağını savunmaktadır. Çünkü insanların hayatında gerçekleşen her şey yalnızca insanların kendi eylem ve seçimlerine değil çevresel etmenlere ve koşullara da bağlıdır. Bu etmenler ve koşulların oluşturabileceği farklı senaryoları da her zaman ihtimaller dâhilinde tutmak araştırmayı daha anlamlı kılacaktır. Bu nedenle bir araştırma yaparken yalnızca araştırma nesnesini konu etmek değil, o nesnenin içinde bulunduğu çevre/toplum ve bu çevre/toplumla olan ilişkisini de incelemek gerekmektedir.

Becker'ın önerdiği inceliklerden bir diğeri ise "Neden?" diye sormak yerine "Nasıl?" diye sormaktır. Yazara göre bu yaklaşımın araştırmaya tahminimizin çok ötesinde yararları vardır. Neden diye sorulduğunda insanlar istemsiz olarak kendilerini müdafaa edip kısa cevaplar ve gerekçeler ile dönüş yaparken, nasıl sorusuna gelen yanıtlar daha ayrıntılı olmaktadır. İnsanlar yaptıkları eylemlerin sadece nedenini açıklamakla kalmamakta, başkalarının da o eylemi gerçekleştirirken neye ne şekilde katkı sunduğuna ve etki ettiğine de dair bilgiler ve hikâyeler paylaşmaktadır. "Nasıl?" sorusu doğru bir cevap aramadığı ve sürece odaklandığı için insanlar kaygılarından uzaklaşarak, kendilerini daha az sınırlamakta ve daha rahat cevaplar vermektedirler. Bu da yalnızca durumları değil, söz konusu durumlara çıkan süreçler hakkında bilgi edinmemizi kolaylaştırmaktadır. Süreç içindeki aşamalara odaklanmak, dolayısıyla yalnızca nedenlerin mantığına değil tüm aşamaların bir mantığa oturup oturmadığını kavrayabilmek bu anlamda çok önemlidir.

Yazarın bu bölümde ayrıca, Ragin'e (1987) referansla fikirler ve verilerle "zengin bir diyalog" tesis etmiş bir sosyolog olmanın güçlü yanlarına odaklandığını görüyoruz.

- Dünyayla (toplumsalla) kurulmuş derinlikli ilişkinin sunduğu olanakları sorgulayan
  - Buradan devşirilmiş fikirleri topladığı verilerle ilişki içerisinde sistematikleştiren
  - Bu fikirleri verilerin ışığında sınavan
  - Bulmayı beklediği ile bulduğu arasındaki kaçınılmaz farklılıkları, farklı olasılıkları yeniden düşünerek ve daha da fazla veri toplayarak aşmaya çalışan bir sosyolog, Becker için güçlü araştırmalara imza atan araştırmacıların sahip olduğu özellikler arasında.

Bu bağlamda çalışmamızı şekillendiren imgelemin, toplumsal yaşamın her türden özelliğini göz önünde bulunduracak kadar geniş olması ve araştırmacının bildiği özelliklerin sayısını ve çeşidini artıracak biçimde yapılandırılması bir sosyal bilim araştırmasında oldukça önemli bir yere sahip. Böylece Becker'ın (2015: 33) "konvansiyonel kabullerin bilinçsiz taşıyıcıları" olarak adlandırdığı araştırmacılar olmaktan uzaklaşarak; düşünce biçimini genişletebilen, bir şeylere bakma biçimini denetim altına alabilen araştırmacılar olabiliriz.

Üçüncü Bölüm: Örnekleme

İncelediğimiz alanın tümüne genellenebilecek sonuçlara erişip bu sonuçlar konusunda insanları ikna edebilmek için bir örnekleme ihtiyacımız vardır. Bu bölümde de Becker genel olarak araştırmada belli genellemelere varabilmemiz için seçmemiz gereken birkaç örneği neye göre ve ne amaçla seçeceğimize odaklanmaktadır. Burada en kritik olan mesele; örneklemeimizi, bildiğimizi düşündüğümüz ya da ulaşmayı beklediğimiz sonucu sorgulamamıza neden olacak ve farklı sonuçların ortaya çıkma ihtimalini her zaman yanı başımızda tutacak şekilde oluşturmamızdır. Bunu yaparken parçanın bütünü doğru bir biçimde temsil edebilmesi konusuna odaklanmak ise oldukça önemlidir.

Bunun yanında, temsil gücünü artırmak için üzerinde çalıştığımız olgunun olası tüm varyantlarını incelemeye çalışmak, bazen boşa emek harcanmasına neden olabilir. Çünkü tüm verilere ulaşmak zaten imkânsızdır, tüm verilere ulaşmak mümkün olsa bile bunları sistematik bir şekilde çözümlyerek anlamlı bilgiler haline dönüştürebilmek imkânsızdır.

Dördüncü Bölüm: Kavramlar

"Eğer kavram vakayı tanımlarsa karşımıza birçok problem çıkabilir.

Vakamızın, kendisinden yola çıktığımız kategorideki tanımda bulunmayan yönlerini göremez ve bunları araştırmayız."

(Becker, 2015: 205)

Becker bu bölümde imgelemelerimiz üzerine düşündükten ve uygun örneklemimizi bulduktan sonra, araştırmamızdan elde ettiğimiz bilgileri tüm kişi ve örgütlenmeler/kurumlar için geçerli olabilecek genelleştirilmiş ifadeler biçiminde nasıl ifade edebiliriz, hangi kavramları ne şekilde kullanabiliriz konusuna odaklanmaktadır.

Yazar bu bölümde, genellikle tümdengelimci bir yaklaşım benimseyen ve çalışmalarını belli bir kavramsal kategoriye yerleştirme eğilimi gösteren araştırmacıları eleştirmektedir. Becker'a göre bu konudaki en büyük çıkmaz, vakanın mı kavramı tanımlayacağı yoksa kavramın mı vakayı tanımlayacağı konusudur. Kavramın vakayı tanımladığı çalışmalarda; kavramın bize sunduğu birçok özellik, birbirinden çok çeşitli farklılıklar gösteren vakaları tek bir kategoriye soktuğundan, vakaların gösterdiği farklılıkların görmezden gelindiği problemlerli genelleştirmeleri yaratmaktadır. Yazar bu sorunun üstesinden gelmenin farklı yollarına odaklandığı bölümde, kavramın vakayı değil, vakanın kavramı tanımlamasına izin verme inceliğini ön plana çıkarmaktadır. Ona göre;

- Vakamızın içerdiği ancak kavramın taşımadığı özellikleri yok saymamak ve
- Bu farklı özellikleri kavramları geliştirmek ve/veya yeni kavramlar oluşturmak için "kavramların vakayı tanımlaması"ndan uzaklaşmamız gerekir.

Böylece birçok yeni vakanın getirdiği yeni özelliklerle kavramların gelişmesi sağlanmış olur. Bu da bilimsel anlamda bir ilerlemenin gerçekleşmesine tekabül eder. Aksi takdirde ortaya çıkan farklı vakalar tek bir kavram kategorisi altında birleştirilerek aynılaştırılmış olur. Dolayısıyla kavramlar ile sınırlanan çalışma biçiminden çok, ampiriye yoğunlaşmak yazarın önemle üzerinde durduğu bir inceliklerdir. Bu inceliğin asıl amacı ise çalışmada kavramsal bir sonuca ve cevaba ulaşmaktan çok yeni sorular ve problemleri ortaya çıkarmak ve çalışmayı bir adım öteye taşımaktır.

Beşinci Bölüm: Mantık

Yazar bu bölümde, bir önceki bölümlerde tariflediği incelikler sayesinde çeşitli olgulara ve vakalara yönelik elde ettiğimiz bilgilerden daha fazlasını çıkarmanın yollarını arıyor. Becker'a göre elimizdekilerden daha fazlasını, daha fazla veri toplamadan "mantık sayesinde" bulabiliriz. Çünkü eğer elimizdeki veriler doğru ise, mantıksal düşünme biçimlerini kullanarak başka nelerin doğru olabileceğini de bulabiliriz. Bu ise hâlihazırda bildiğimiz şeylere belli kurallar doğrultusunda (mantıksal kurallar) müdahale etmemiz ile gerçekleşir.

Becker'a göre klasik mantık önermeleri çıkarımlardan oluşur. Bu çıkarımlarsa üzerinde mutabık kalınan ana önermeler, yan önermeler ve sonuç önermeler neticesinde oluşur. Yazarın burada dikkat çektiği nokta ise birçok araştırma sonucunda yapılan çıkarımlarda "açık bir şekilde ifade edilen ve ampirik olarak temellendirilen" ana önermelerin eksikliğidir. Sosyal bilimciler genellikle yan önerme ve sonuç önerme üzerinde tartışmalarını sürdürürken, ana önermeler göz ardı etmektedir. Hughes'un (1943) "ana önermenin bastırılması" olarak tanımladığı bu durum toplumsal birçok faktörün (kültürel, etnik, ırksal vb.) etkisiyle ana önermelerin doğrudan ifade edilemediği koşullarda ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla birçok çıkarımın altında yatan ancak kimsenin sorgulamak istemediği ana önermeleri ortaya çıkarmak, belli bir düşünsel mantık sürecini kullanarak elimizdeki bilgilerden daha fazlasını elde etmek için doğru bir adımdır.

Bunun yanında yine Hughes'a göre (1943), ana önermeler çoğu zaman tartışma konusu olmaz ve doğrudan verili bilgi olarak kabul edilirler ancak, bu ana önermelerin bu kadar ikna edici ve reddedilemez olmalarının nedenlerini sorgulamak gerekir. Genellikle bu ana önermeler kanıt gerektirmeyecek ölçüde insanların gündelik tecrübelerinden ve toplumsal üretimlerinden kaynaklanır. Bu da söz konusu sorgunun mantıkla değil sosyolojik olarak çeşitli gündelik yaşam kalıplarının anlaşılması ile mümkün olabileceğini gösterir. Bu incelik sayesinde incelediğimiz insanların tuhaf görünen ya da anlaşılması güç olan davranışlarını daha iyi anlayabilir ve bu davranışların gündelik hayatları ile olan ilişkilerini kavrayabiliriz. Birçok araştırmada önemli olan şeyler, klasik mantık analizi ile keşfedilemeyecek şeyler olabilir. Bunları analizimize dâhil ettiğimizde ise düşünce biçimimizin sınırları genişler ve bu da araştırma

sorunlarımızı çözmemizde ve toplumsal olguların daha farklı çeşitlerine ulaşmamızda işimize yarayacak bir etmene dönüşür.

Sonuç Yerine

Becker'ın bu kitabının okuyucuya kattığı en temel şey, düşünce alanını genişletmek ve dünyadaki çeşitliliğin bilincine varmak konusunda düşüncede ve pratikte neler yapılabileceğine dair somut örnekler üzerinden birtakım ipuçları vermesi. Bu bağlamda kitapta olumlu gördüğüm en temel noktalardan biri sosyal bilimler alanında çok farklı ve çeşitli örnekler üzerinden söz konusu "incelikler" in sunulmuş olması. Coğrafyadan tarihe, sanattan siyasete kadar birbirinden çok uzak görünen birçok disiplinden yola çıkılarak sunulan örnekler, hem bir sosyal bilimcinin dâhil olabildiği alanların genişliğine dikkat çekiyor, hem de bu kadar çeşitlilik arasında sayısız olgu ve verinin var olduğuna dair bir farkındalık yaşamamıza neden oluyor. Bu anlamda kitabın örneklerinin seçildiği yelpazenin bu denli geniş olması okuyucu açısından ilginç bir içeriğin oluşmasına da katkı sağlıyor. Bunun dışında kitapta eleştirilebilecek bir nokta ise yine seçilen örnekler ile ilgili. Becker'ın da kabul ettiği örneklem seçimindeki keyfiyet durumu, sunulan örneklerin mantıksal açıdan birbirleriyle ilişkilendirilmiş olmaması, okuyucunun farklı konular ve farklı alanlar arasında gidip gelmesine ve zaman zaman okuma esnasında savrulmasına neden olabiliyor. Ancak tüm örneklerle Becker'ın tanımladığı "imgelem", "kavram", "örneklem" ve "mantık" başlıkları üzerinden yaklaştığımızda aslında her birinin birbiri içerisine geçmiş olduğunu ve ortak birçok paydada buluştuklarını da görebiliyoruz.

Ve elbette ki Becker'ın da bahsettiği bu incelikleri okumakla yetinmek çalışmalarımızda bir işe yaramayacaktır. Bu incelikler, ancak nasıl kullanıldıklarını öğrendiğimizde anlamlı hale gelecektir. Bu da söz konusu incelikleri yalnızca bilimsel çalışmalarda analitik bir yöntem olarak kullanmaktan değil, gündelik hayatımızda bir rutin haline getirmekten yani onları pratikte uygulamaktan geçmektedir.

KAYNAKÇA

BECKER, H. S. (2015). *Mesleğin incelikleri: sosyal bilimlerde araştırma nasıl yürütülür?* (2. baskı). (L. Ünsaldı, B. Öztürk, H. E. Mescioğlu, Ş. Geniş ve G. Metin, Çev.). Ankara: Heretik Yayınları.

HUGHES, E. C. (1943). *French Canada in transition*. Chicago: University of Chicago Press.

KUHN, T. S. (1995). *Bilimsel devrimlerin yapısı*. (4. baskı). (N. Kuyaş, Çev.) İstanbul: Alan Yayıncılık.